

Jezik najprej umira po malem

Filmska ustvarjalka Andrina Mračnikar je na sledi počasnega izginjanja slovenskega jezika na območju Južne Koroške.

Andrina Mračnikar. Fotografija: Stefan Reichmann

*Kajti nekateri so v temi,
drugi pa na svetlobi.
In vidimo le one na svetlobi,
teh v temi ne vidimo.*
<Bertolt Brecht>

Op. prev. prosti prevod iz nemščine

CARINTHIJA 2020

Kot je že znano, je pisanje zgodovine nič drugega kot taktično manevriranje med številnimi banalnostmi, luknjami, praznimi in neuglašeni mesti. Zgodovina avstrijske dežele Koroške, zlasti njenih zadnjih 100 let, je eno samo veliko posploševanje, čeprav subjektivne zgodbe Korošic in Korošcev pomenijo toliko več, kot je kadarkoli sploh mogoče zajeti med dve platnici knjige. Potrebujemo več. Na primer, mlado filmsko ustvarjalko, ki se neprestano trudi, da bi „veliki zgodovini“ dodala številne majhne spomine, ambivalence in *post scriptum* pripise. Andrina Mračnikar misli in dela s premičnimi slikami že od svojega ranega otroštva, ko je v filmskem klubu *Mladje* prvič prišla v stik s pisanjem scenarijev in filmsko režijo. Njena prva dva filma *Bo bilo – es wird gewesen sein* in *Večernica – Gute-Nacht-Geschichte* sta prejela že nekaj nagrad in odlikovanj. Potem jo je kmalu zaneslo na dunajsko Filmsko akademijo, kjer je študirala režijo pri Michaelu Haneki in scenarijem pri Walterju Wippersbergu.

Umorjeni prastric. Vprašanja, povezana s pisanjem zgodovine in spominjanjem, je že zelo kmalu prenesla v svoje z odlikovanji nagrajene filme. Tako na primer *Andri 1924 – 1944* (2002), ki je fragmen-

tarni portret, posvečen življenju njenega prastrica. Ta je štel rosnih 20 let, ko so ga kot dezerterja in partizana umorili gestapovci.

Andri 1924 – 1944 je čuteč poskus prikaza zgodovine, ki jo poznamo samo iz ustnega izročila in ki bo najverjetneje zaznamoval tudi bližnjo prihodnost. Leta 2006 je nato nastal film *Der Kärntner spricht Deutsch* (slo. *Korošec govori nemško*), kjer je besedo dala koroškimi Slovencem in Slovenkam.

Že od zime 2017 pa Andrina Mračnikar zaposluje obsežni projekt o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti slovenske narodne manjšine na Koroškem. Za izhodišče je bila naključno, a vendarle zelo osebno, izbrana občina Hodiše/Keutschach, kjer je leta 1981 rojena Andrina preživela svoje otroštvo. V letu 1910 je tam še več kot 90 % prebivalstva govorilo slovensko, danes jih je po uradnih podatkih le še okoli 5 %. Izhajajoč iz tega režiserka, ki je sama dvojezična, poskuša odgovoriti na vprašanja, kaj so razlogi za vztrajno izginjanje slovenskega jezika na celotnem območju Južne Koroške in kaj pomeni takšna izguba jezika. Ali je upor proti pritiskom asimilacije in napredujoče germanizacije dokončno stvar preteklosti? Ali so še možnosti za ohranitev jezika?

Delčki v makrokozmosu. Režiserka se je za svoj film *Vor dem Verschwinden/Izginjanje* srečala z različnimi osebami, s katerimi so tekli pogovori o deportaciji, pregonu, uporu, diskriminaciji in prilagajanju, vključno z opažanji glede današnje rabe

slovenščine v vsakdanjem življenju kot tudi v kulturnem in političnem kontekstu.

Na to temo bo nastal esejistični dokumentarni film, ki bo v posebni izdaji od oktobra 2020 naprej kar sedemkrat predvajan in diskutiran v okviru CARINTHIJE 2020 v različnih koroških kinematografih in kulturnih društvih. Leta 2021 bo nato izdelana kino različica filma, ki jo med drugim sponzorirata tudi ORF in RTV Slovenija.

Andrina Mračnikar opisuje „sedanjost, v kateri se umiranje jezika manifestira v malem in velikem obsegu, in v kateri so se številni, ne pa še čisto vsi, s to izgubo sprijaznili“. Z mikroskopom si sliko poveča v makrokozmos in nam pokaže, da je na tej stvari še veliko več in da lahko slutimo le delčke tega.

● Markus Waitschacher

Rojen 1991 v Celovcu ob Vrbskem jezeru, avtor živi in dela v Gradcu kot kulturni antropolog, kurator in umetniški sporočevalec

Premiera:

„Vor dem Verschwinden/Izginjanje“
(Režija: Andrina Mračnikar)
27. oktober 2020, 19:30h
WULFENIA KINO Klagenfurt